א. אסאווסקי.

דיא אידישע געשיכטע פון ווינניפעג.

צוזאמענגעשטעלט לויט די ערצעהלונגען פון די ערשטע איינוואנדערער, בעשטעטיגט פון דער היסטאריקאל קאמיטע פון ספר הזהב.

7.

די דריטע מאסען איינוואנדערונג.

ביז'ן יאהר 1903 איז די אידישע בע־פעלקערונג געווען ארום 250 פאמיליען וועלכע האבען זיך מעהרסטענס בע־שעפטיגט מיט קליין האנדעל און פעו־שידענע מלאכות. ביז יענער צייט האט נאך די אידישע בעפעלקערונג קיין איינציגען פערטרעטער ניט געהאט אין די געלערטע פראפעסיאנען, אבוואהל אין די קאלעדזשעס האבען זיך שוין געפונען א פאר אידישע סטודענטען.

אין יאהר 1903 האט דער אויספרוך פון דער דוסיש יאפאנישער קריעג און נאכהער די רעוואלוציאנס פעריאדע מיט דער קאנטר רעוואלוציע פעראור־זאכט א מאסען איינוואנדערונג פון רוסלאנד. דערצו האבען די אנענטען פון דער קענעדער רעגיערונג אויף צו זוכען סעטלערס פאר דער וועסטערן קענעדא, גוט אדווערטייזט דאס לאנד, הויפטזעכליך די וועסט מיט די גלענ־צענדע פראספעקטען, און אויך א דאנק פריוואט ידיעות ווענען רייך געווארע־נע מענשען, ווענען אומזיסטע לאנד, דאס אלעס צוזאמען האט פון דעם אל־געמיינעם אימיגראציאנס שטראם אוועקגעשלעפט פיעלע אויך קיין ווי־ניפעג.

די נייע אנגעקומענע אימיגראנטען זיינען שוין אבער גאנץ פערשיעדען פון די ערשטע איינוואנדערער, יענע הא־בען פערלאזען רוסלאנד ווען דאס יו־דענטהום האט ערשט אנגעפאנגען צו ערוואכען, מען קען זיך אויסדריקען אין דער פארטאג פעריאדע פון דעם רוסי־שען יודענטהום. די נייע, פערקעהרט, האבען שוין געהאט דורכגעמאכט א שטיק אויפלעפונגס פעריאדע, האבען שוין געהאט חינטער זיך א חובבי ציון בעוועגונג, א ציוניסטישע בעוועגונג, א רעוואלוציאנס פעריאדע און א בילדונגס פעריאדע. דער גרויסער קאנטראסט צווישען דיעזע אלטע און נייע אידען האט זיך שטארק געווארפען אין די אויגען, איינס איז אבער געווען דאס האט די ביידע ערליי קלאסען אידען נעמאכט עהנליך, און דאס איז: וואס די לעצטע ווי די ערשטע האבען פערלא־זען זייער געבורטס ארט ניט ווייל זיי האבען געוואלט, נור ווייל זיי האבען נעמוזט: די לעצטע ווי די ערשטע זיי־נען געקומען אהער מיט'ן פעסטען בע־שלוס צו פערנעהמען זיך מיט ערד ארבייט. די יאהרען פון 1903 ביז 1906 קענען מיט רעכט אנגערופען ווערען די שטרעבונג צו ערד ארבייט פעריאדע. עס איז געווען א צייט ווען די לופט אין דער אידישער נעטהא איז געווען אנגע־זאפט מיט פערשיעדענע פלענער און פראיעקטען. עס איז ניט געווען א הויז וואו מען האט ניט גערעדט און דיסקו־טירט ווענען לאנד ארבייט, עס האבען זיך ארגאניזירט קליינע שותפות גרופען פון וועלכע איין טהייל איז אוועק אויף לאנד, ווערענד די אנדערע איז געבלי־בען אין שטאדט; עס האבען זיך ארגא־ניזירט איינינע גרופעס און געבעטען ביי דער רעגיערונג ערלויבניש צו בויען אידישע קאלאניעס לויט'ן איינראפעאי־שען שטיינער, אז לאנד בעזיצער זאלען ניט מוזען זיצען דוקא אויף'ן לאנד. נע־וועהנליך האט זיך עס אויסגעלאזט מיט גאר נישט. קיין איינע פון די פיעלע ארגאניזירטע שותפות'ן איז געווען ער־פאלגרייך. דאס רוב איז אויף אזא אופן פערבליבען אין שטאדט און אויסנע־נוצט אלע געלעגענהייטען און בעק־וועמליכקייטען פון דעם שטאדטישען לעבען.

עס איז אבער פערבליבען א קליינער טהייל וועלכער האט זיך באין אופן ניט געוואלט אונטערגעבען די אומשטענ־דען און מיט עקשנות בעשלאסען צו נעהן אויף פארמס.

דעם ערשטען פערזוך אין דיעזען הינזיכט האט געמאכט מיסטער בענדער. זייענדיג אליין א געוועזענער אויפזעהער אין גרויסע רוסישע ניטער (אימעניעס) האט ער ליעב געהאט דאס לאנד און געוואוסט די אלע געלעגענ־הייטען וואס עס ערווארטעט א לאנד בעזיצער. ער איז אוועק ארום טיולאן און געגרינדעט דארט א קאלאניע וועל־כע טראגט טאקע זיין נאמען „בענדער האמלעט", דער צווייטער פערזוך אין זעלבען יאהר איז געווען פון מר. חיים טוב. זייענדיג פון דער היים א קאלא־ניסט, איז ער אוועק אין וועסט קילדא־נען און געדונגען א גרויסען שטח לאנד און פערפיהרט דארט די ערשטע אידי־שע דעירי פארם, אויך היי פארטעריי און גארטען. דער סוקסעס פון דיעזען ערשטען מיקסט פארמער איז געווען אזוי גרויס, שוין אינ'ם ערשטען יאהר, אז באלד האבען זיך געפונען פיעלע נאכאהמער. עס האט ניט פיעל גענומען און אין וועסט קילדאנען איז אויסגע־וואקסען א נאנצע אידישע קאלאניע פון איבער 60 פאמיליעס מיט אן איי־נענער שוהל, מלמד און חזן. אלע הא־בען זיך בעשעפטיגט מיט דעירי און גארטען פראדוקטען. דער ערפאלג פון קילדאנען האט אויך געווירקט אויף אנדערע און עהנליכע פארמערס זיינען אויסגעוואקסען אין בירדז היל, אין סט. ווינטאל און אין אנדערע פלעצער ארום ווינניפעג.

אנדערע וועלכע האבען ניט געקענט זיך צושלאגען צו א דעירי פארם, הא־בען זיך פערשפרייט איבער די שוין עקזיסטירענדע אידישע קאלאניעס ווי ליפטאן, הירש און קוואפעל.

אין א פאר יאהר ארום איז געקומען פון סאוטה אפריקא א רוסישער איד מיט'ן נאמען יהודה ליב וויקער. אב־וואהל אליין א ציוניסט און פון אלע זיינע יאהרען א סוחר, א קרעמער, האט ער אבער געהערט ווענען די האמ־סטעדס, די אומזיסטע לאנד וואס מען ניט אין קענעדא און איז געקומען מיט'ן פעסטען בעשלוס צו ווערען א פארמער. ער מיט זיינע צוויי ברידער זיינען אוועק אין דער נעגענד פון סטאר סיטי געבען דער סי ען אר און גענומען האמסטעדס. באלד איז זיי געלונגען צוציהען אויך אנדערע אידען און עס נעהמט בלויז איינינע יאהר און אזוי זיי גרופירט זיך א נאנצע אידישע קאלאניע וועלכע טראגט דעם נאמען „אידענברידזש" און וועלכע האט איבער 60 פעסט שטעהענ־דע אידישע פארמערס.

(פארטזעצונג פאלגט).

בעריהמטער עקאנאמיסט טויט.

פרידריך פעססיי, דער בעריהמטער פראנצויזישער געלערטער און פריע־דענס פרעדיגער איז געשטארבען פא־ריגען דאנערשטאג דעם 12טען יוני אין פאריז אין עלטער פון 91 יאהר.

בורצעוו דראהעט.

צום נויארקער „פארווערטס" איז אנ־געקומען א נאך ניט געדרוקטער בריעף פון בורצעוו'ען אין וועלכען ער דרא־העט דער רוסישער רעגיערונג אז ער האט פאקטען אין דאקומענטען צו בעווייזען פאר דער נאנצער וועלט אז די רוסישע רעגיערונג איז שולדיג אין א רייהע פערברעכענס פאר וועלכע א געוועהנליכער געריכט פערמשפט צו טויט און קאטארגע ער זאגט צו נאך אין קומענדען דערבסט צו קומען קיין רוסלאנד אין פארערען דין וחשבון פון דער רעגיערונג פאר איהרע מעשים.

אבער דארטען געפינען נאנצע דערפער גייטליידענדע און אין די מאות, אין די אלפים הונגערינע און אריטע.

אין א קורצען משך מאך איך אייך פון זיי פרומע, נאטס לויבענדע און נאטס פארכטיגע לייט; אין א קורצען משך מאך איך אייך פון סדום און עמורה נאלע צדיקים, נאלע יראים ושלמים.

גנר איין קליינינקייט וויל איך פון אייך, ניט מיר ראקפעלערס פערמענען, ניט מיר אוצרות, ניט מיר נאלד, זיל־בער, בריליאנטען, דיאמאנטען, בקיצור, ניט מיר געלד! אזוי האט געזאגט איטשע.

איך וועל אייך פון מיינע שונאים מאכען די בעסטע פריינד, ווען זיי זא־לען ניט מוזען דוקא מאכען א לעבען פון שמייכלעריי, פון נידערטרעכטיגער און אונמענשליכער און קליינליכער חניפה.

זאל ער האבען מיט וואס צו פער־שטאפען זיין מעכטיגע קישקע, וועמעס הונגער געשריי איז פערטויבענד פאר זיין קליין פיציניאטענקע נשמה'לע, זאל ער האבען מיט וואס פול צו מא־כען דעם מאגען און אהער וועט זעהן ווי עס וועט זיך פלוצים אויסגלייכען זיין שטערן, ווי פלוצים וועט זיך א הימעלש פייער אנצונדען אין זיינע אויגען, ווי ריעזיג ער וועט אויסגלייכען זיין קרומען רוקען און מיט וואס פאר שוועבעל און פעך זיינע ליפען וועלען שיטען.

אהער וועט זעהן ווי ער וועט דאן קו־מען צו מיר, זיין אמת'ער פריינד, ווי ער וועט זיך ווידער קושען מיט מיר אין די פיסקעלעך, ווי ער וועט וועלען אויסנארען פון מיר, ווי א פאליטישען, דאס וואס איהם נוצט און לוינט.

יא, איך ווייס מיינע שונאים, איך קען זיי און איך האב מיטלייד אויף זיי, אויף זייערע שמאלינקע הערצלעך, ענגע נשמות'לעך און פערקויפטען, פער'חניפה'טען און צביעות'דיגען גע־וויסען און יושר. און דערפאר — דער־פאר רוף איך אצינד אויס: קומט אהער אלע מיינע שונאים, קומט אהער אלע מיינע ביטערסטע פיינד, רוקט זיך נע־הענטער אהער און איך וועל אייך די האנד דריקען, ניט אייערע מארדעס מיט די בלאנדע וואנסעלעך און מיר'ן זיך צוקושען.

אזוי האט געזאגט איטשע מייער.

א נייע המצאה.

ביי די לעצע רייסעס וואס זיינען פארגעקומען אין נויארק איז אן עלע־גאנט געקליידעטער יונגערמאן צונע־נאגען צו איינעם און האט איהם עפעס געפרעגט. יענער האט נאטירליך גע־ענטפערט. דער עלעגאנטער יונגערמאן האט זיך העפליך פערנייגט און נאכהער איהם געדריקט די האנד.

אזוי איז דער יונגערמאן ארומגעגאנ־גען צו פיעל מענשען, עטוואס געפרעגט ביי זיי און נאכהער בעדאנקט און גע־דריקט יעדען די האנד.

ווען עס זיינען פאראיבער א פאאר שטונדען האבען זיך די מענשען ארומ־געקוקט און איינגעזעהן אז אויף זייערע הענד איז אפגעשטעמפעלט אן אדווער־טייזמענט ווענען גוטען סם המות פאר מייז, קאקערוטשעס א. ד. ג.

די אדווערטייזמענטס, האבען זיי פערשטאנען, האט זיי דער עלעגאנטער יונגערמאן אפגעשטעמפעלט און דער־מיט האבען זיי זיך געמוזט האלטען א פאר טעג, ווייל עס איז ניט מעגליך גע־ווען אפצואוואשען.

צוויי לופט פליהער דער'הרג'עט

דער בעריהמטער פראנצויזישער לופט פליהער קימערלינג, איז אראב־געפאלען מיט זיין נייעם מאנאפלאן פון א הויך דריי הונדערט פוס צוזאמען מיט א פאסאזשיר וועלכען ער האט געפיהרט מיט זיך און ביידע זיינען מאמענטאל דער'הרג'ט געווארען. מיט דעם טויט פון קימערלינג האט פראנק־רייך און מיט איהר די נאנצע וועלט פערלארען איינעם פון די גרעסטע לופט שווימער.

איטשע מייער.

אזוי האט געזאגט איטשע

און אזוי האט געזאגט איטשע: קומט אהער אלע מיינע שונאים, רוקט זיך צו צו מיר נעהענטער אלע מיינע פיינד! קומט אהער אלע, איהר לייבצורדעק טרענער, אלע איהר יארמולקע־צילינ־דערהוט בעקרוינטע, קומט אהער און איך וועל אייך די האנד דריקען, קומט אהער, ניט אהער אייערע גראבע פיער גארענדיגע מארדעס און בלאנדע וואנ־סעלעך — קומט און מיר'ן זיך צוקושען.

איך ווייס אז איהר זייט ניט שולדיג, איך ווייס אז איהר זייט ריין ווי די מנורה, אז איהר זייט כשר ווי די לע־מעלעך, איהר זייט זויבער ווי מיין ווייבס חתונה הענדשקעלעך.

ניט איהר, נור איך, אלע לעזער, די גאנצע וועלט, די צוואנציג הונדערט יעהריגע מענשהייט — מיר אלע זיינען שולדיג אין דעם וואס איהר זייט קליין, וואס איהר זייט מיזעראבעל, ווערמדיג און פערפוילט.

ניט מיר ראקאפעלערס מיליאנען און שטעלט מיר צו דעם ערנסטען אויס־וואורף, דעם נידערטרעכטיגסטען „איי־קעלע מזיק" און איך וועל איהם אייך מאכען פאר א סמל היושר, פאר א טשארטקעווער רבי'ן.

ניין, ניט איהר זייט שולדיג אין דעם וואס איהר זייט אזוי געמיין, אזוי פויל מיזעראבעל.

נאט האט אייך קליינע נשמות גע־געבען, מיט בלויז צעהן פינגערדיגע הענדטליך און דערצו גרויסע, פרעסער־שע אויגען, א ברייטען פיסק און געזונ־דע ציינער.

איהר קענט ניט אויסזעצען זיך איי־ערע איינענע מעכטיגע קייערס צוליעב דער קליינער שוואכער נשמה'לע, דאס ערשטע איז ביי אייך מעכטיגער, דאס ערשטע איז גובר. איהר זייט צו געמיין זיך אליין אויסצוגראבלען די גרויסע פרעסערשע אויגען צוליעב דער מילבי־שער נשמה, דאס ערשטע איז קרעפטי־גער, דאס ערשטע איז גובר.

און דערפאר וועט איהר אימער טאנ־צען אויף צוויי חתונות, און דערפאר וועט איהר אימער איין זייט באדד גא־לען און די צווייטע בעהאלטען פאר'ן מחבל, און דערפאר וועט איהר אימער אונטער'ן סטאוו פייפ מראגען א יאר־מולקע און אימער וועט איהר געהן מיט איין פאה.

איך ווייס אז עס טרעפען אפשר אמאל ביי אייך געכט ווען איהר קא־טשעט זיך ווי די שלענג אויף דאס ווייר־כע בעטגעוואנד און קענט ניט איינ־דרעמלען, איך ווייס אז עס טרעפען אפשר אמאל ביי אייך צייטען ווען דאס פענין געוויסען, דער כזית יושר ער־וועקט זיך ביי אייך און איהר בייסט זיך די שפיצען פינגער, איהר רייסט אפשר זיך דאן די האר פון קאפ, איהר פערשלעט דאן מיט דער תוכחה אייערע נידערטרעכטיגע מעשים. אבער ניט איהר זייט שולדיג! ניט איהר דארפט ז י ך שעלטען, נור אונז — מיך, אונ־זערע לעזער און די נאנצע צוואנציג הונדערט יעהריגע געזעלשאפט.

דען אזוי האט געזאגט איטשע: דאס ערגסטע פערברעכען איז די ארמוטה, ווער שטועסט ווען זי פאלט אריין צו קליינע בעשעפענישלעך וואס האבען שוין אדער וואס ערווארטען גרויסע קינדער מיט גרויסע מיילער.

אלע פערברעכענס זיינען ווי די טו־גענד אליין, ווען מען פערגלייכט זי מיט דער ארמוטה. די אריסקייט פער־דארבט און ברענגט אום נאנצע מדינות, די אריסקייט לענט זיך ווי א פעסט, ווי ווי א שוועדע, דריקענדע און מענשענ־פרעסערשע אנשטעקעדיגע קראנקהייט אויף נאנצע לענדער. וואס פאר א ווערטה האט א רוצה, א גזלן, א באמ־בע ווארפער, א הולינאן לנגד דער אריסקייט?!

איך גיב אייך אוועק גאנץ רוסלאנד, נור צעהלט מיר דארטען איבער הונ־דערט עכטע, אמת'ע, פון נאטור געבא־רענע הולינאנעס. דערפאר וועט איהר אבער דארטען געפינען נאנצע דערפער גייטליידענדע און אין די מאות, אין די אלפים הונגערינע און אריטע.

אין א קורצען משך מאך איך אייך פון זיי פרומע, נאטס לויבענדע און נאטס פארכטיגע לייט; אין א קורצען משך מאך איך אייך פון סדום און עמורה נאלע צדיקים, נאלע יראים ושלמים.

גנר איין קליינינקייט וויל איך פון אייך, ניט מיר ראקפעלערס פערמענען, ניט מיר אוצרות, ניט מיר נאלד, זיל־בער, בריליאנטען, דיאמאנטען, בקיצור, ניט מיר געלד! אזוי האט געזאגט איטשע.

איך וועל אייך פון מיינע שונאים מאכען די בעסטע פריינד, ווען זיי זא־לען ניט מוזען דוקא מאכען א לעבען פון שמייכלעריי, פון נידערטרעכטיגער און אונמענשליכער און קליינליכער חניפה.

זאל ער האבען מיט וואס צו פער־שטאפען זיין מעכטיגע קישקע, וועמעס הונגער געשריי איז פערטויבענד פאר זיין קליין פיציניאטענקע נשמה'לע, זאל ער האבען מיט וואס פול צו מא־כען דעם מאגען און אהער וועט זעהן ווי עס וועט זיך פלוצים אויסגלייכען זיין שטערן, ווי פלוצים וועט זיך א הימעלש פייער אנצונדען אין זיינע אויגען, ווי ריעזיג ער וועט אויסגלייכען זיין קרומען רוקען און מיט וואס פאר שוועבעל און פעך זיינע ליפען וועלען שיטען.

אהער וועט זעהן ווי ער וועט דאן קו־מען צו מיר, זיין אמת'ער פריינד, ווי ער וועט זיך ווידער קושען מיט מיר אין די פיסקעלעך, ווי ער וועט וועלען אויסנארען פון מיר, ווי א פאליטישען, דאס וואס איהם נוצט און לוינט.

יא, איך ווייס מיינע שונאים, איך קען זיי און איך האב מיטלייד אויף זיי, אויף זייערע שמאלינקע הערצלעך, ענגע נשמות'לעך און פערקויפטען, פער'חניפה'טען און צביעות'דיגען גע־וויסען און יושר. און דערפאר — דער־פאר רוף איך אצינד אויס: קומט אהער אלע מיינע שונאים, קומט אהער אלע מיינע ביטערסטע פיינד, רוקט זיך נע־הענטער אהער און איך וועל אייך די האנד דריקען, ניט אייערע מארדעס מיט די בלאנדע וואנסעלעך און מיר'ן זיך צוקושען.

אזוי האט געזאגט איטשע מייער.

א נייע המצאה.

ביי די לעצע רייסעס וואס זיינען פארגעקומען אין נויארק איז אן עלע־גאנט געקליידעטער יונגערמאן צונע־נאגען צו איינעם און האט איהם עפעס געפרעגט. יענער האט נאטירליך גע־ענטפערט. דער עלעגאנטער יונגערמאן האט זיך העפליך פערנייגט און נאכהער איהם געדריקט די האנד.

אזוי איז דער יונגערמאן ארומגעגאנ־גען צו פיעל מענשען, עטוואס געפרעגט ביי זיי און נאכהער בעדאנקט און גע־דריקט יעדען די האנד.

ווען עס זיינען פאראיבער א פאאר שטונדען האבען זיך די מענשען ארום־געקוקט און איינגעזעהן אז אויף זייערע הענד איז אפגעשטעמפעלט אן אדווער־טייזמענט ווענען גוטען סם המות פאר מייז, קאקערוטשעס א. ד. ג.

די אדווערטייזמענטס, האבען זיי פערשטאנען, האט זיי דער עלעגאנטער יונגערמאן אפגעשטעמפעלט און דער־מיט האבען זיי זיך געמוזט האלטען א פאר טעג, ווייל עס איז ניט מעגליך גע־ווען אפצואוואשען.

צוויי לופט פליהער דער'הרג'עט

דער בעריהמטער פראנצויזישער לופט פליהער קימערלינג, איז אראב־געפאלען מיט זיין נייעם מאנאפלאן פון א הויך דריי הונדערט פוס צוזאמען מיט א פאסאזשיר וועלכען ער האט געפיהרט מיט זיך און ביידע זיינען מאמענטאל דער'הרג'ט געווארען. מיט דעם טויט פון קימערלינג האט פראנק־רייך און מיט איהר די נאנצע וועלט פערלארען איינעם פון די גרעסטע לופט שווימער.

(שלוס אויף זייטע 7)

צווייפעל פיעל געשטערט ווען אזעלכע סענטינע נשמות און רודפי אחר כבוד פערבלאנדזשען אין זייער מיטע. צו דערקענען אזעלכע לייטע איז נאר לייכט, די צרה איז נור, וואס דערקע־נענדיג זיי שטויסט מען זיי ניט ארויס מאמענטאל, נור מען ווארט, אדער מען פערקוקט, מען מאכט זיך ניט זעהנע־דיג, און ווען מען כאפט זיך נאכהער איז שוין צו שפעט. דערווייל ווערט פיעלע נוצליכע ארבייט רואינירט און געהט צו גרונד.

מ. זייפערט

מיין שטרודעל.

(הומאריסטיק).

מיט א יאהר צעהן צוריק ווען איך האב געארבייט אין א אידישע טענליכע צייטונג איז דער „בריעפקאסטען מאן" פלוצלונג קראנק געווארען און דער רעדאקטאר האט אויף מיר נוזר געווען צו פערנעהמען דעם „וויכטיגען פאס־טען" ביז יענער וועט געזונד ווערען.

— אט האט איהר די בריעף מיט די שאלות — האט דער דעראקטאר צו מיר געזאגט און האט מיר דערלאנגט א חיבשען פעקיל בריעף און פאסטעל קארדס — ענטפערט אין „בריעפקאס־טען" יעדען כסדר אויף זיין שאלה, אבער מיט שכל און מיט קענטניס!

איך האב מיך באלד געגומען צו דער ארבייט און האב צו מיין נחת רוח באלד אייסגעפונען אז צו דער דאזיגער אר־בייט דארף מען האבען אזוי פיעל שכל און קענטניס ווי פיעל מען דארף האבען צום אבפוצען א שוך מיט שוה וואקס, אדער אויפצושרייבען א מעלאדראמא פאר'ן אידישען טהעאטער.

מען דארף זיך נור האלטען ביי דעם קלוגען אפאריזם „ענה בסיל כאולתו" פון שלמה המלך, נור געבען משונה'די־גע תשובות אויף די משונה'דיגע שאלות. דער וואס פרעגט א משונה'דיגע שאלה ווערט בעפריעדיגט מיט א משונה'דיגע תשובה.

און אזוי האב איך טאקע געטהאן. איינער פרעגט אין זיין בריעף: ווי האט געהייסען דער שניידער ביי וועלכען אלכסנדר מוקדון פלעגט לאזען נייהען זיינע רעק? און איך ענטפער איהם: ער האט געהייסען יונה ליפשיץ און האט געוואהנט אין סלוצק. א צווייטער פרעגט: וויפיעל שוהלען זיינען געווען אין שומרון? און איך ענטפער אין דעם „בריעפקאסטען": זעקס מתנגד'ישע שו־לען און דריי חסיד'ישע שטיבלעך. א דריטער וויל וויסען, אויב די מענשען פון דעם פלאנעט מארס זיינען בלאנדע אדער ברונעטע? און איך ענטפער: זיי זיינען אלע רויט ווי עשיו און האבען זומער שפרינקלעך. א פיערטער, אונ־טער דעם נאמען „צוויי וועטענדע", האט זעהר נויטיג צו ערפאהרען, וואו איז אהינגעקומען דאס קעסטעלע אין וועלכען יוכבד האט משה רבינו'ן גע־לאזט שווימען איבער'ן נילוס? און איך שרייב: זי געפינט זיך אין אקהפארד אין מוזעאום. אלע מיינע תשובות זיינען גלאט ארונטער. דער רעדאקטאר האט זיך געוואונדערט איבער מיין „בקיאות" און די פרעגער זיינען מיט מיר צופריע־דען געווען אין העכסטען גראד.

אבער אייביגער גליק איז נאר אויף דער וועלט ניטא. מאמער האבען מיך מיינע חברים מקנא געווען מיין „עהרנ־אמט", האבען זיי באלד דערלעבט צו זעהן מיין מפלה. צווישען די בריעף מיט די שאלות וואס פלעגען אנקומען יעדען טאג אין דער רעדאקציע, האט איינע א מיסעס קנאפ געוואלט וויסען ווי מאכט מען א שטרודעל אז ער זאל „פשוט צו־נעהן אין מויל"? איך ווייס ניט ווארום עס האט זיך מיר געוואלט דוקא אין דער דאזיגער פראגע „עהרליך זיין און איך האב זיך ווענען איהר פערטראכט א סך מעהר ווי אויף אלע אנדערע שאלות. דער יצר הרע האט מיך אנ־גערעדט ארויסצו'גנב'ענען א רעצעפט צו א שטרודעל פון א דייטשען אדער פון אן ענגלישען קאך בוך און איהם לאזען איבערדרוקען אין „בריעפקאס־טען", אבער די מורא אז מיינע חבדים זאלען מיך ניט רופען „פלאגיאטאר", ד. ה. גנב פון פרעמדע ליטעראטור, האט מיך דערפון אבגעהאלטען. נאך א לאנ־גען ישוב הדעת האב איך מיך ענטשלא־סען מחבר צו זיין אן איינענעם רעצעפט צו א שטרודעל וואס זאל „פשוט צונעהן אין מויל" און האב איהר, למען זכות את הרבים, געלאזט אבדרוקען אויף דער פיערטער פיידזש פון דער צייטונג.

און מיין שטרודעל האט אריינגערו־פען א נאנצע רעוואלוציאן אין דער"

(שלוס אויף זייטע 7)